

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Pastuszko

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi S. sp. z o.o.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
VI ACa 65/22,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 28 maja 2024 r.,

oddala skargę.

Grzegorz Pastuszko Paweł Księżak Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Pismem datowanym na 24 listopada 2023 r. (data wpłynięcia pisma do Sądu
Apelacyjnego w Warszawie – 28 listopada 2023 r.) adw. K. Ł. – pełnomocnik S. sp.
z o.o. (zwanej dalej: „Skarżąca”) wniósł o:

1. stwierdzenie, że w sprawie o sygn. akt VI ACa 65/22, toczącej się przed
Sądem Apelacyjnym w Warszawie nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. wydanie Sądu Apelacyjnego w Warszawie zalecenia podjęcia
w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności w sprawie;

3. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 20 000 zł (dwudziestu tysięcy złotych);

W uzasadnieniu pełnomocnik Skarżącej wskazał, że w sprawie jego Mandantki w I instancji zapadł 17 grudnia 2008 r. wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie, XXV C 139/18 zasądający kwotę 558 000 zł od strony pozwanej. Orzeczenie to zostało następnie zmienione wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 13 czerwca 2019 r., VI ACa 301/19, w którym sąd oddalił powództwo. W wyniku wywiedzenia skargi kasacyjnej przez Skarżącą Sąd Najwyższy, wyrokiem z 10 marca 2021 r., I CSKP 37/21 uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie oraz skierował sprawę do ponownego rozpatrzenia przez sąd II instancji.

W wyniku powyższego Skarżąca wnioskiem z 10 marca 2022 r. wniosła o udzielenie zabezpieczenia roszczenia pieniężnego. Postanowieniem z 23 września 2022 r. Sąd Apelacyjny udzielił żądanego zabezpieczenia, a także – na podstawie art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c., zawiesił postępowanie. 28 października 2022 r. Skarżąca wniosła o sporządzenie i doręczenie pisemnego uzasadnienie powyższego orzeczenia, w zakresie dotyczącym zawieszenia postępowania. Wnioskiem z 29 listopada 2022 r. Skarżąca wniosła o zaopatrzenie ww. postanowienia „we wzmiankę o wykonalności”, która to winna zostać mu nadana z urzędu. Pełnomocnik Skarżącej podniósł, że od dnia skierowania powyższego wniosku w przedmiotowej sprawie nie doszło do podjęcia przez Sąd Apelacyjny jakichkolwiek dalszych czynności, w tym wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej.

Dalej pełnomocnik Skarżącej nadmienił, że Sąd Apelacyjny dopuścił się długotrwałej beczynności, w wyniku której Skarżąca nie może wykonać postanowienia o udzielenie zabezpieczenia. Skutkiem powyższego jest brak możliwości wnioskowania o wpis hipoteki przymusowej do księgi wieczystej nieruchomości będącej własnością strony pozwanej. W ocenie pełnomocnika Skarżącej powyższa okoliczność naraża Skarżącą na poniesienie znacznej szkody w postaci niemożności uzyskania zaspokojenia swojego roszczenia w przyszłości, gdyż nieruchomość dla której prowadzona jest wspomniana księga wieczysta jest jedynym znanym Skarżącej majątkiem strony pozwanej. Dalej, że w sytuacji

rozporządzenia przez stronę pozwaną ww. składnikiem majątku Skarżąca prawdopodobnie nie będzie w stanie wyegzekwować dochodzonego roszczenia. Uzupełniając pełnomocnik Skarżącej wskazał na podeszły wiek oraz liczne choroby strony pozwanej, które w jego ocenie dodatkowo narażają Skarżącą na trudności w egzekucji roszczenia.

W odpowiedzi na skargę, Skarb Państwa – Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wniósł o oddalenie skargi. Uzasadniając powyższe stanowisko Prezes Sądu Apelacyjnego podniósł, że odpis orzeczenia Sądu Najwyższego uchylającego wyrok sądu II instancji i przekazującego mu sprawę do ponownego rozpoznania został doręczony do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w maju 2021 r. Sprawie została nadana nowa sygnatura oraz wylosowano sędziego referenta do jej rozpoznania. Następnie – zarządzeniem Przewodniczącego VI Wydziału Cywilnego sprawa została skierowana na rozprawę na 6 lipca 2021 r. Dalej, że z uwagi na śmierć strony pozwanej, postanowieniem z 6 lipca 2021 r. postępowanie zostało – na podstawie art. 174 § 1 pkt 1, w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. – zawieszone. W następstwie powyższego zarządzeniem z 8 grudnia 2021 r. zwrócono się do notariusza o nadesłanie aktu poświadczenia dziedziczenia po zmarłej stronie pozwanej, celem podjęcia zawieszonego postępowania, co nastąpiło 31 grudnia 2021 r. Postanowieniem z 19 stycznia 2022 r. postępowanie zostało na nowo podjęte.

Uzupełniając Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie nadmienił, że w związku z przedmiotową sprawą podejmowane były czynności wypadkowe związane z zainteresowaniem okolicznościami sprawy przez organy postępowania przygotowawczego. W wyniku tego na przełomie roku 2021 oraz 2022 akta postępowania m.in. zostały wypożyczone do Komendy Rejonowej Policji W.. Z kolei pismem z 25 sierpnia 2022 r. do Sądu Apelacyjnego wpłynęła prośba Sądu Rejonowego dla Warszawy-Żoliborza w Warszawie o wypożyczenie akt, do której Sąd Apelacyjny się przychylił. Akta przedmiotowej sprawy zostały zwrócone do Sądu Apelacyjnego dopiero w lipcu 2023 r.

W dalszej części Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wskazał, że 15 marca 2022 r. wpłynął wniosek Skarżącej o udzielenie zabezpieczenia roszczenia

pieniężnego w sprawie. Tego samego dnia Skarżąca zwróciła się z wnioskiem o przyspieszenie rozpoznania ww. wniosku o udzielenie zabezpieczenia. Postanowienie w tym przedmiocie zostało wydane 23 września 2022 r., co miało związek z – sygnalizowany wyżej – w wypożyczeniu akt do Sądu Rejonowego dla Warszawy-Żoliborza w Warszawie. Na mocy ww. orzeczenia dokonano również zawieszenia przedmiotowego postępowania, tym razem na podstawie art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c.

Postanowieniem z 12 stycznia 2024 r. postępowanie zostało ponownie podjęte. Sąd Apelacyjny kolejno podjął w następujące czynności w sprawie: (1) nadał klauzulę wykonalności dla postanowienia z 23 września 2023 r. w zakresie udzielenia zabezpieczenia roszczenia pieniężnego; (2) rozpoznał wnioski strony pozwanej w przedmiocie doręczenia jej postanowienia z 23 września 2022 r. oraz (3) doręczył Skarżącej wniosek strony pozwanej w przedmiocie przeprowadzenia dowodu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „u.s.p.p.”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

W ślad za art. 6 ust. 1 u.s.p.p. określono, że skarga powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego. Ponadto, że powinna zawierać również przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie – art. 6 ust. 2 pkt 2 u.s.p.p. Element ten, inaczej niż np. żądanie wydania sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności, o którym mowa w art. 6 ust. 3 u.s.p.p., stanowi obligatoryjny składnik pisma jakim jest przedmiotowa skarga. Obowiązek przytoczenia okoliczności uzasadniających żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie, której skarga dotyczy, należy rozumieć jako obowiązek szczegółowego wskazania, w czym skarżący upatruje nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu jego sprawy, tj. nakaz precyzyjnego przedstawienia konkretnych działań bądź zaniechań sądu rozpoznającego sprawę, które w konsekwencji doprowadziły do zwłoki (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 16 marca 2022 r., I NSP 29/22; z 11 stycznia 2024 r., I NSP 236/23 i z 28 lutego 2024 r., I NSP 23/24). Innymi słowy sąd rozpoznający skargę musi wiedzieć, na jakim etapie postępowania doszło – według strony wnoszącej skargę – do przewlekłości, na czym ona polegała (jakie konkretnie czynności procesowe zostały podjęte przez sąd wadliwie lub nie zostały podjęte w ogóle) i czym została spowodowana. Bez wskazania powyższych okoliczności sąd rozpoznający skargę nie jest w stanie dokonać oceny czynności sądu w oparciu o kryteria wskazane w art. 2 ust. 2 u.s.p.p.

Przedmiotowa skarga jedynie częściowo czyni zadość ww. obowiązkowi. Z uzasadnienia skargi jednoznacznie wynika, iż Skarżąca skarży nie tyle postępowanie toczące się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, pod sygnaturą VI ACa 65/22, lecz jedynie postępowanie wpadkowe, tj. rozpoznanie wniosku z 29 listopada 2022 r. o zaopatrzenie w klauzulę wykonalności postanowienia z 23 września 2022 r. w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia roszczenia pieniężnego. W skardze nie zawarto natomiast w ogóle argumentów potwierdzających zarzut przewlekłości w odniesieniu do sprawy głównej. Przede wszystkim Skarżąca nie wyjaśniła dlaczego zarzuca brak podjęcia przez Sąd Apelacyjny jakichkolwiek czynności merytorycznych, w tym wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej, w sytuacji gdy w skardze w ogóle nie odniesiono się do ewentualnej zasadności zawieszenia postępowania głównego jako przyczyny braku podjęcia ww.

aktywności, a w konsekwencji uniemożliwienia rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Wskazując na powyższe równie ważne jest podkreślenie, że Skarżąca – koncentrując się na postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności postanowieniu w przedmiocie zabezpieczenia roszczenia – nie wyjaśniła również ewentualnego związku przyczynowo-skutkowego, jaki miałby występować między nim, a rozpoznaniem sprawy co do istoty w rozsądnym terminie. Innymi słowy czy brak ten opóźniał bądź w jakikolwiek inny działał tamująco na rozpoznanie sprawy co do istoty. Nie wskazała natomiast innych okoliczności, uzasadniających stwierdzenie przewlekłości. Jak wskazano wyżej, rolą sądu rozpoznającego skargę nie jest poszukiwanie – za stronę – argumentów przemawiających za uznaniem, iż nieterminowe czynności wypadkowe podejmowane przez sąd mają rzeczywisty wpływ na długość postępowania w sprawie, przez co wpływają na prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Niezależnie od powyższego Sąd Najwyższy wskazuje, że choć samo postępowanie klauzulowe może być przedmiotem skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 maja 2020 r., I NSP 41/18), to jednak jest to konsekwencją jego związku z postępowaniem głównym. Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 19 grudnia 2019 r., I NSPZP 1/18 (OSNKN 2020 nr 3, poz. 18) „postępowanie klauzulowe nie jest częścią (ostatnią fazą) postępowania rozpoznawczego, ma zaś funkcjonalny związek z postępowaniem egzekucyjnym, którego celem jest przymusowa realizacja świadczenia określonego w tytule egzekucyjnym, a tym samym urzeczywistnienie określonej normy prawa materialnego. Od zakończenia postępowania klauzulowego z wynikiem pomyślnym dla wierzyciela zależy możliwość wszczęcia postępowania egzekucyjnego. (...) W konsekwencji, dopiero ukończenie postępowania klauzulowego warunkuje osiągnięcie efektywnej ochrony prawnej. Z drugiej strony, uzyskanie przez stronę orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie (zakończenie postępowania rozpoznawczego), które nadaje się do egzekucji, ale nieuzyskanie tytułu wykonawczego, uniemożliwia wszczęcie egzekucji, a więc i zaspokojenie roszczenia”.

W wypadku, gdy sprawa główna nie zakończyła się i tytuł egzekucyjny jeszcze nie powstał, warunkiem dopuszczalności złożenia skargi na przewlekłość postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności lub stwierdzenia prawomocności postanowieniu tymczasowemu (dotyczącemu zabezpieczenia roszczenia majątkowego) bądź innego postępowania o wpadkowym charakterze jest jego ewentualny związek przyczynowo-skutkowy z postępowaniem głównym. Tenże wyrażać się musi w przedłużeniu bądź uniemożliwieniu wydania przez sąd orzeczenia rozstrzygającego sprawę co do istoty. Konieczność dowiedzenia tego związku leży jednak na stronie skarżącej, co jest konsekwencją regulacji z art. 6 ust. 2 pkt 2 u.s.p.p. W realiach niniejszej skargi nie wyjaśniono tego związku ograniczając się jedynie do sformułowania – w gruncie rzeczy – hipotetycznych szkód w postaci niemożliwości uzyskania zaspokojenia roszczenia Skarżącej. Zdaniem Sądu Najwyższego twierdzenia te nie tylko są przedwczesne, ale przede wszystkim nie czynią zadość obowiązkowi wynikającego z art. 6 ust. 2 u.s.p.p.

W tym stanie rzeczy postanowiono jak w sentencji.

Grzegorz Pastuszko Paweł Księżak Maria Szczepaniec

[SOP]

(r.g.)